

ARBEIDSNOTAT

SHOPP – samhandling HiNT og praksisfelt vedrørende praksis som læringsarena

Oddbjørn Johansen
Eva Johnsen Aglen

Høgskolen i Nord-Trøndelag
Arbeidsnotat nr 264

Steinkjer 2015

HINT

SHOPP - samhandling HiNT og praksisfelt vedrørende praksis som læringsarena

Oddbjørn Johansen
Eva Johnsen Aglen

Høgskolen i Nord-Trøndelag
Arbeidsnotat nr 264
ISBN 978-82-7456-743-6
ISSN 1501-6285
Steinkjer 2015

Innhold

Innledning	2
Del 1	3
Presentasjon av prosjektet «Samhandling HiNT og praksisfelt vedrørende praksis som læringsarena» (SHOPP) .	3
Bakgrunn for prosjektet.....	3
Forholdet mellom akademia og praksis	3
SHOPP som et aksjonsbasert utviklingsprosjekt	5
Arbeidsprosessen	6
Politiske føringer og utfordringer ved arbeidet med praksisstudier.....	8
Del 2	10
Presentasjon av innspill og erfaringer fra arbeidsprosessen i prosjektet	10
Vurdering fra studentene i andre og tredje studieår 2014 vedrørende gjennomføring av praksis	10
Forberedelse til praksis	10
Sammenheng mellom undervisning og praksis	10
Læringsutbytte og læringsmål.....	10
Lengde og plassering av praksisperiodene	11
Veiledning.....	11
Praksisplassen som læringsarena.....	11
Møte med praksisfeltet	11
Samarbeid høgskole praksisplass	11
Studenter som ressurs.....	12
Bacheloroppgave og andre skriftlige oppgaver i praksis	13
Utarbeidelse og utprøving av praksisplassbeskrivelse	13
Oppsummering av samtale med studenter og veiledere våren 2015	14
Diskusjoner på lærermøte i forbindelse med praksis	16
Hvilken hensikt praksis har for studentene.....	16
Hva kjennetegner gode praksisplasser	16
Forslag til praksisemner i ny studieplan	16
Del 3	20
Prosjektledernes oppsummering og anbefalinger til videre arbeid.....	20
Samarbeidsformer mellom utdanning og praksisarena	20
Praksisplassbeskrivelser som tydeliggjør praksisplassens rammer og faglige ståsted	20
Sammenheng mellom emneplan for praksis og den teoretiske delen av utdanningen	21
Sammenhengen mellom praksisrelatert undervisning og praksis.....	21
Organisering av praksisperiodene	21
Studentenes forberedelse til praksis	21
Bacheloroppgave og andre skriftlige oppgaver i praksis	22
To forslag til nye utviklingsprosjekt	22
Vedlegg 1 Innhold i praksisplassbeskrivelse - mal.....	24
Vedlegg 2 Forslag til mål, tiltak og ansvarsfordeling for videre jobbing	1

Innledning

Vernepleierutdanningen har de siste årene hatt som målsetting å bedre forholdet mellom praksisfelt og utdanningsinstitusjonen. Slik som det foregår i dag blir det utformet avtaler mellom høgskolen og praksisområdet om praksisplasser. Avtalen fastsetter omfang (antall plasser) for hver utdanning og tidsperiode. Ved siden av dette er det den enkelte utdannings praksisdokumenter som legger føringer for de læringsutbyttet studenten skal arbeide opp mot i praksisperioden.

Vernepleierutdanningen ved HiNT avd. helsefag startet i januar 2013 arbeidet med å revidere studieplan for vernepleierstudiet. I den anledning var det også nødvendig å se nærmere på praksisstudiene. I følge rammeplan for vernepleierutdanning skal praksisstudier og ferdighetstrening være obligatorisk og utgjøre minimum 60 studiepoeng, hvorav 48 studiepoeng skal være i direkte brukerkontakt. Dette innebærer at minimum 32 uker i løpet av studietiden skal være direkte brukerrettet praksis.

Videre fremgår det av rammeplanen at praksisstudiene skal omfatte sentrale arbeidsområder for vernepleiere. Institusjonens (HiNTs) styre utarbeider retningslinjer og er ansvarlig for tilrettelegging og gjennomføring av praksisopplæringen. Målene for praksisstudiene er at de skal bidra til at studentene øker sin forståelse for sammenhengen mellom teori og praktisk arbeid.

I Melding til Stortinget nr 13 2011-2012 Utdanning for velferd står det: Uavhengig av spørsmålet om lovregulering kan det i større grad enn i dag inngås forpliktende avtaler om praksisundervisning som fastsetter hvordan samarbeidet om praksisopplæringen skal foregå, hvordan ansvar og oppgaver skal fordeles mellom partene, samt hvilke andre områder det kan være aktuelt å samarbeide om. Slik kan det skapes en vann-vinn-situasjon for yrkesfeltet, utdanningsinstitusjonene og studentene. Avtaler som også omhandler andre samarbeidsområder vil gi praksisplassene fordeler ut over det at de bidrar til å sikre kvalifisert arbeidskraft i framtiden. Avtalene må tilpasses de ulike praksisarenaene og utdanningene, og må omfatte kvalitetskrav til praksisplassene og kompetansekrav til veilederne.

Med bakgrunn i dette ønsket vernepleierutdanningen å igangsette et prosjekt med det mål å se på praksisstudienes innhold, og samarbeidsformer mellom høgskolen og praksisfeltet. Målet er todelt: For det første å forbedre praksis som læringsarena; dernest å se på andre samarbeidsformer rundt praksis som kan knytte høgskolen og praksisfeltet tettere sammen.

I del 1 av dette arbeidsnotatet foretar vi en kort presentasjon av prosjektet og metodebeskrivelse med arbeidsprosess. I del 2 foreligger en presentasjon av innspill og erfaringer fra arbeidsprosessen, og prosjektledernes oppsummeringer og anbefalinger til videre arbeid kommer i notatets siste del.

Del 1

Presentasjon av prosjektet «Samhandling HiNT og praksisfelt vedrørende praksis som læringsarena» (SHOPP)

Dette prosjektet har som mål å bidra til at praksisperiodene i større grad både ivaretar studieplanens læringsutbytter og den enkeltes praksisplass' faglige ståsted. For å nå en slik intensjon må det være et tett samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og praksisfeltet. Med denne bakgrunnen har vi laget mål for prosjektet:

Økt samarbeid mellom praksisplass og høgskole for å gi en utdanning som imøtekommer fremtidens kompetansebehov, og utvikle praksis som læringsarena for studentene.

Bakgrunn for prosjektet

Forankringen i prosjektet ligger i flere dokumenter. I innledningen er det allerede nevnt Melding til Stortinget nr. 13 som sier noe om utfordringsbildet. Videre står det i rammeplan for vernepleierutdanning: *Det skal utarbeides gjensidig forpliktende samarbeidsavtaler mellom institusjonene og praksisfeltet. Avtalene skal sikre tilgang til egnede praksisplasser og beskrive oppgaver, roller og ansvarsfordeling.*

I strategisk plan for HiNT står det som første hovedmål under utdanning:

Videreutvikle utdanningskvalitet og læringsutbytte for studenten gjennom kunnskapsdeling, veiledning og evaluering.

I virksomhetsplanen til avdeling helsefag legges det vekt på at utdanningenes faglige profil skal komme tydelig til syne i samarbeid med praksisfeltet i minst en konkret praksisperiode. Dette skal utvikles sammen med praksisfeltet. Videre står det at: *Avdelingen skal evaluere om pedagogikken er tilpasset dagens studenter, aktuelle fagområder og kvalifikasjonssystemet.*

Forholdet mellom akademia og praksis

Utdannings sosiologen Margareth S. Archer hevder at profesjonsutdanningene fjerner seg fra de krav som praksisfeltet har til yrkesutøverne som blir utdannet. Prosessen skjer gjennom en prosess som Archer beskriver i tre faser: Utdanningen gjennomgår en "oppstartsfasen" hvor den ligger tett opp til praksis, for deretter å gå inn i en "ekspansjonsfase" hvor den gradvis selvstendigjøres i forhold til praksisfeltet. I en tredje fase – "inflasjonsfasen" – begynner utdanningssystemet mer eller mindre å "leve sitt eget liv" med en forholdsvis liten kobling til

praksisfeltet. Den *kompetanse og yrkesidentitet* som profesjonsutdanningene bidrar til å generere hos profesjonsutøverne kan "komme i utakt" med praksisfeltet¹.

Et økt krav til akademisering preger helse- og sosialarbeiderutdanningene, og ut fra Archer sin teori kan man si at flere av helse- og sosialarbeiderutdanningene er i ferd med å utvikle "inflasjonsfasen". Dette ser en også i den nye reformen med tilhørende gradsstruktur. Hvis denne påstanden er riktig kan en forstå Sandell (2002) sitt behov for å vektlegge praksisperiodenes plass i utdanningen. Konsekvensen av denne akademiseringen kan jo være at utdanningen ikke tilfredsstiller de krav praksisfeltet har.

Flere forfattere² peker på betydningen av å oppvurdere praksisstudier og praksiskunnskap innenfor dagens helse- og sosialarbeiderutdanninger. Målsettingen med praksisstudier er at studenten skal lære å observere og utføre ulike handlinger. Erfaringene vil komme til uttrykk når praksisveilederen viser hvordan kunnskap og erfaringsbasert innsikt forenes i forbindelse med samhandling med brukere, pårørende eller andre yrkesutøvere. Undersøkelser³ synes å vise at erfaringer fra yrket er like viktig som teoretisk utdanning til yrket.

I 2000 foretok Ove Sandell⁴ en studie av praksisperiodenes og praksisveiledningens betydning for utvikling av gode helse- og sosialarbeidere. I denne studien tar Sandell for seg utvikling av kompetansen hos vernepleiere. Et av de temaene Sandell berører er "Hvilken kompetanse bør høgskolen tilby?" og "Hva læres best på høgskolen?". Sandell beskriver funnene slik:

Besvarelsene formidlet vage oppfatninger om hvilken kompetanse studenter og yrkesutøvere bør tilegne seg, ved hjelp av hvilke metoder og innenfor hvilke områder. (Sandel 2002:178)

En måte å motvirke et for stort skille mellom de elementene utdanningene baserer seg på og de krav og behov praksisfeltet har, er at skolen tilrettelegger undervisningen sin på en slik måte at studentene utvikler en yrkesidentitet med tilhørende kompetanse som praksisfeltet og brukerne trenger. Det er viktig at skolen klarer å tilpasse sin undervisning slik at studenten blir i stand til å identifisere seg med yrkesfunksjonens mål, metoder, idegrunnlag, verdier, tenkning og handlingsgrunnlag.

¹ Bunkholdt m.fl.(1996): Kunnskap og omsorg. Sosialisering og skikkethet i profesjonsutdanningene. Oslo: Tano forlag, Kokkin, J. (1998): *Profesjonelt sosialt arbeid* Oslo: Tano Aschehoug. Nygren,P. (1999): Notat om "praksisprosjektet" ved HiL. Lillehammer: HiL, avd. AHS.

² Dreier, O. (1999) Læring som ændring af personlig deltagelse i sociale kontekster. I K. Nielsen & S. Kvale (red.): Mesterlære. Læring som social praksis. København: Hans Reitzels Forlag, 76-99. Guldbrandsen, A. (1997): Et praksisperspektiv på teori og praksis. Implikasjoner for profesjonsutdanningen. I Bergland, A. m.fl.: Praksis – velferdsyrkenes kunnskapsgrunnlag?. Oslo: Tano Aschehoug

³ Stjernø, S. (1982) Omsorg som yrke Universitetsforlaget Oslo. Jordell, K.Ø. (1986) Fra pult til kateter Om sosialisering til læreryrket En teoretisk studie Tromsø-APPU, Universitetet i Tromsø

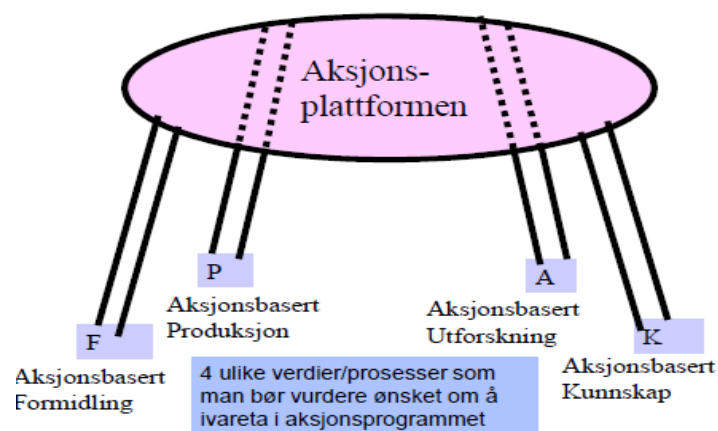
⁴ Sandell, O. (2002) Den varme kunnskapen, Kristiansand: Høgskoleforlaget

SHOPP som et aksjonsbasert utviklingsprosjekt

I utgangspunktet ligger dette prosjektet tett opp mot det en kan betrakte som aksjonsforskning. Aksjonsforskning er valgt fordi vi sammen med praksisfeltet ønsker å utforske/utvikle andre samarbeidsmetoder/måter i forhold til gjennomføring av studentenes læring ute i praksis.

Metoden tar utgangspunkt i Rennemo⁵ sin Aksjonsbaserte helhetsmodell. Aksjonsforskning er ikke lett å definere. Slik vi vurderer det er det mer en måte å drive forskning på snarere enn en spesifikk metode, men i likhet med samfunnsarbeid inngår forskeren i aksjonsforskning i det miljøet forskningen bedrives. Forskeren driver forsknings- og utviklingsarbeid sammen med praksisfeltet og ikke på praksisfeltet. Metodens styrke ligger i dens fokus på å generere løsninger på praktiske problemer og dens evne til å øke mestringsevnen hos de som implementerer aktiviteter; får de til å engasjere seg i utforskning og i påfølgende "utvikling" eller i å iverksette tiltak. Fagfolk kan velge å forske på sin egen praksis, eller en forsker kan bli hentet utenfra for å hjelpe dem med å identifisere problemer, finne praktiske løsninger og sette dem ut i livet. Dette krever at forskeren sammen med aktørene systematisk overvåker og vurderer prosessen og de forandringene som må til.

Den Aksjonsbaserte Helhetsmodellen (Rennemo,2006).

Rennemos modell tar utgangspunkt i fire områder. Aksjonsbasert utforskning (AU) som omhandler det å tenke nytt, sprengte tankemessige grenser og reflektere over egen og andres organisasjoners måte å løse utfordringer på. Aksjonsbasert kunnskap (AK) handler om å se verdien av å utvikle ny kunnskap og øke organisasjonens kompetanse innenfor organisasjonens felt. Aksjonsbasert formidling (AF) dreier seg i hovedsak om å systematisere erfaringene som utvikles og spre budskapet til andre. Dette krever at kunnskapen i større grad blir gjort generaliserbar. Den siste foten er Aksjonsbasert produksjon (AP) der hvor målet er å utvikle høyt verdsatte og/eller målbare forretningsmessige resultater. I hovedsak er dette

⁵ Øystein Rennemo har beskrevet denne aksjonsbaserte helhetsmodellen i sin bok *Lever og Lær aksjonsbasert utvikling i resultatorienterte organisasjoner* Universitetsforlaget Oslo 2006

prosjektet konsentrert rundt de to områdene aksjonsbasert utforskning (AU) og aksjonsbasert kunnskap (AK).

Arbeidsprosessen

Prosjektet har vært gjennomført i løpet av studieåret 2014/15 og høstsemesteret 2015/16. Dosent Oddbjørn Johansen og høgskolelektor Eva J. Aglen ved vernepleierutdanningen har hatt hovedansvaret for å drive prosjektet.

Prosjektet har blitt gjennomført gjennom det vi har kalt 8 arbeidstrinn:

Trinn 1 (mai 2014)

Prosjektleder(e) har hatt «fokusgruppeintervju» med referansegruppe/deltakere i hvert kull. På disse møtene er to elementer belyst:

- En generell tilbakemelding på praksis som læringsarena; hva fungerer og hva fungerer ikke.
- En gjennomgang av de dokumentene som er knyttet til praksis, og de oppgavene studentene skal gjøre i løpet av praksis. Her var den generelle tilbakemeldingen og forslag til endringer viktig.

Trinn 2 (juni 2014)

Det er avholdt et arbeidsseminar med ansatte på vernepleierutdanningen hvor praksisdokumentene ble gjennomgått.

Temaene som ble belyst på dette arbeidsseminaret var:

- Hvilken hensikt har praksis for våre studenter
- Hvilken form for samhandling mellom skole og praksis er nødvendig for å oppnå en god læringssituasjon for studenter
- Hvilke kriterier og indikatorer kan etableres for å sikre relevans og kvalitet i praksisstudiene
- Hvordan kan handlingsrommet mellom utdanningsinstitusjon og praksisplass utvikles?

Trinn 3 (september 2014)

Det er avholdt et arbeidsseminar mellom praksisveiledere/ansvarlig på praksisplasser og lærere på vernepleierutdanningen. Her ble praksisveiledere fra alle tre praksisperioder invitert. Arbeidsseminaret var lagt opp rundt to innledninger med en påfølgende bolk hvor det ble arbeidet i grupper bestående av ansatte ved utdanningen og representanter fra praksisfeltet. Tema for disse arbeidsgruppene var praksis som læringsarena, og samarbeid mellom høgskole og praksisfelt.

Trinn 4 (september 2014)

På bakgrunn av arbeidet i trinn 1 – 3 ble det gjort en foreløpig revidering av dokumentene som brukes i dag.

Trinn 5 (mai/sept. 2014)

Vi laget forslag til mal for presentasjon av praksisplass (se vedlegg). I alt ble 20 praksisplasser kontaktet for å lage en praksisplassbeskrivelse. Denne inneholdt egen beskrivelse av praksisplassen, rammebetingelser for praksis og læringsutbytter, praksisplassens arbeidsmodell, målgruppe, prosedyrer osv.

Trinn 6 (januar – mars 2015)

29 studenter som var på de praksisplassene som hadde utformet egen beskrivelse fikk før de startet praksisperioden utlevert disse. Under praksisbesøk evaluerte skolekontakter, praksisveiledere og studenter nytten av praksisplassbeskrivelsene.

Trinn 7 (mai – juni 2015)

Systematisering av materialet og rapportskrivning.

Trinn 8 (september – desember 2015)

Presentasjon av rapporten for lærergruppa og representanter for praksisplasser hvor rapportens anbefalinger blir drøftet med tanke på implementering av nye tiltak. Rapporten bør også være tema for praksisveiledersamling når nye emner innføres jfr ny studieplan. Studieleder og lærermøtet vil bli utfordret til å ta stilling til de tiltak vi foreslår.

Politiske føringer og utfordringer ved arbeidet med praksisstudier

I de siste fire årene har det vært mye fokus på praksisstudier. UHR har igangsatt et omfattende utredningsarbeid på oppdrag av kunnskapsdepartementet. Deres oppdrag tar utgangspunkt i tre områder:

1. *Vurdere behovet for å foreslå endringer i omfang og type av praksisstudier for hver utdanning med utgangspunkt i samfunnets behov. Arbeidet skal skje i et samarbeid mellom utdanningen og praksisfeltet, og se på hvilken rolle praksisstudier på ulike læringsarenaer skal ha i arbeidet med å sikre studentene et relevant læringsutbytte etter endt utdanning.*
2. *Foreslå kriterier og indikatorer for hva som kjennetegner kvalitet og relevans i praksisstudiene.*
3. *Utrede behovet for en ordning for godkjenning av praksissteder som læringsarenaer.*

Utgangspunktet for dette prosjektet finner en i *Utdanning for velferd*⁶ hvor de pekte på en rekke svakheter og utfordringer rundt dagens praktisering av praksisstudier i helse- og sosialfagutdanninger. De pekte på 7 områder:

1. *for få gode og relevante praksisplasser*
2. *samarbeidet med yrkesfeltet er uforutsigbart og lite stabilt over tid*
3. *for liten stabilitet i tilgang på veiledere og veiledningskompetanse*
4. *usikkerhet omkring ansvar, rolle og funksjoner*
5. *ulikt syn på veiledning og veiledningsmodeller*
6. *svakt ressursgrunnlag, manglende finansiering*
7. *mangel på forpliktende avtaler og kvalitetssikring*

I samme melding pekes det også på at utdanningene ikke holder den kvaliteten og nivå som kreves av kompetanse fra praksisfeltet. I Melding til Stortinget om primærhelsetjenesten⁷ beskrives dette temaet på nytt:

De (helse- og sosialfaglige utdanningene) klarer ikke i tilstrekkelig grad å møte behovet for kompetanse i tjenestene. Det skyldes blant annet at utdanningene ikke er tilstrekkelig tilpassningsdyktige overfor utviklingstrekk og endringer som har hatt og fortsatt vil ha konsekvenser for kompetansebehovene. Utdanningssystemene må innrettes slik at det ikke skapes uhensiktsmessige skiller mellom ulike personellgruppers kompetanse og dermed hvilke oppgaver de kan utføre. Behovet for samhandlingskompetanse, teamarbeid og flerfaglighet tilsier at grunn og videreutdanninger bør innrettes slik at ulike yrkesgrupper får et nødvendig felles kompetansegrunnlag uavhengig av studieretning.

Både melding om primærhelsetjenesten og melding om utdanning for velferd peker på at høgskolene/universitetene og utdanningene må samarbeide tettere både når det gjelder å utvikle gode samarbeidsformer rundt praksisstudiene og ikke minst i forhold som omhandler

⁶ Melding til Stortinget nr 13 2011-2012 *Utdanning for velferd*

⁷ Melding til Stortinget nr 26 2014-2015 *Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet*

forskning og utvikling. I *Utdanning for velferd* anbefales det at utdanningsinstitusjonen og praksisfeltet i større grad inngår forpliktende samarbeidsavtaler:

Uavhengig av spørsmålet om lovregulering kan det i større grad enn i dag inngås forpliktende avtaler om praksisundervisning som fastsetter hvordan samarbeidet om praksisopplæringen skal foregå, hvordan ansvar og oppgaver skal fordeles mellom partene, samt hvilke andre områder det kan være aktuelt å samarbeide om. Slik kan det skapes en vann-vinn-situasjon for yrkesfeltet, utdanningsinstitusjonene og studentene. Avtaler som også omhandler andre samarbeidsområder, vil gi praksisstedene fordeler ut over det at de bidrar til å sikre kvalifisert arbeidskraft i framtiden. Avtalene må tilpasses de ulike praksisarenaene og utdanningene, og må omfatte kvalitetskrav til praksisstedene og kompetansekrav til veilederne.

Meldingen er tydelig på hvilke områder som bør omfattes av slike avtaler:

I tillegg til praksisopplæring kan avtaler mellom helse- og velferdstjenestene og utdanningsinstitusjonene for eksempel omfatte:

- *forskning og fagutvikling*
- *etter- og videreutdanning*
- *personalutveksling og hospitering*
- *fag- og studieplanutvikling*

For å få til intensjonen som ligger her om gode praksisplasser og konkret arbeid rundt forskning og fagutvikling er det nødvendig med et tettere samarbeid mellom kommune/helseforetak og utdanningsinstitusjon. Slike avtaler fungerer ikke på et overordnet nivå; man må ned på det enkelte praksisplassen. Skal skole og praksisfelt samarbeide om gode læringsarenaer og utviklingsprosjekter må dette basere seg på avtaler der virksomheten skjer; nær brukeren og nær til det enkelte praksisplassen. Overordnede rammeavtaler blir av erfaring bare rammeplaner om de ikke følges opp av konkrete samarbeidsavtaler som er forpliktende mellom den enkelte utdanning og den enkelte praksisplass.

Del 2

Presentasjon av innspill og erfaringer fra arbeidsprosessen i prosjektet

I denne delen av arbeidsnotatet har vi valgt å presentere noe av det som har kommet frem under prosessen. Det er viktig å understreke at selve arbeidsprosessen har vært lagt opp slik at vi har prøvd ut og gjort endringer underveis i hele prosjektperioden.

Vurdering fra studentene i andre og tredje studieår 2014 vedrørende gjennomføring av praksis

I mai 2014 hadde vi «fokusgruppeintervju» med referansegruppene fra 2. og 3. studieår. Tema for «fokusgruppeintervjuene» var studentenes erfaring med praksis som læringsarena.

Forberedelse til praksis

Det som gikk igjen var at det var stor variasjon i hvor godt studentene var forberedt til praksis. Noen studenter tok i god tid før praksisperioden kontakt med praksisplassen mens andre bare møtte opp til praksisstart. Det samme gjaldt forberedelse i forhold til læringsutbytte, der noen hadde arbeidet med disse før praksisperioden begynte mens de aller fleste mente det var god grunn til å vente for å se hva som var mulig.

Flere av studentene trakk fram nytten av «bli-kjent-uka» i første praksisperiode hvor de på høsten var en uke på praksisplassen for å forberede seg til hovedpraksis etter jul.

Studentene rapporterte stor variasjon i hvor godt praksisplassen var forberedt på at studentene kom. Alt fra at studenten var ventet og veileder og praksisplass var godt forberedt, til «ååh... - kommer du nå..?»

Sammenheng mellom undervisning og praksis

De aller fleste studentene synes det var god sammenheng mellom teori og praksis. Dette innebærer at det de hadde gjennomgått på skolen i teoribolken hang godt sammen med praksis og de temaene de møtte der.

Noen savnet litt mer spesifikk kunnskap om de fagområdene som praksisplassen representerte. Her ble nevnt mer psykologi, mer kunnskap om miljøarbeid osv. Flere studenter påpekte at noen av praksisplassene var mer «spesialiserte» enn det undervisningen på skolen la opp til; de ønsket mer kunnskap om de områdene praksisplassen representerte. Eksempler på dette var ungdomsproblem, demens, rehabilitering osv.

Læringsutbytte og læringsmål

Det var variable erfaringer med læringsutbytter og egne læringsmål, men de fleste syntes det var enklere å lage læringsmål i praksis enn i teoribolkene. Noen syntes det var vanskelig å spesifisere læringsutbytter for praksis i og med at skolen hadde de samme læringsutbytter for alle tre praksisperioder. Noen mente at læringsutbyttene og læringsmålene var for lite kjent

på praksisplassen. De skulle ønske at alle som jobbet der hadde forståelse for at studentene hadde arbeidsoppgaver som skulle støtte opp rundt læringsmålene.

Lengde og plassering av praksisperiodene

De aller fleste var godt fornøyd med lengden og plasseringen av praksisperiodene. Noen få studenter hadde ønske om flere og kortere praksisperioder, hvor målet fra studentenes side var å få bredere erfaring. Andre studenter hadde erfaring med at dette kunne ordnes med at praksisplassen i løpet av praksisperioden la opp til «hospiteringsordninger» med samarbeidspartnere, f.eks. dagtilbud, arbeidsplasser, skoletilbud osv.

Flere ville ha fast «bli-kjent-uke» på praksisplassen tidlig i høstsemestret før hovedpraksisen startet i vårsemesteret.

Veiledning

Studentene hadde variert erfaring med veiledning. Noen hadde faste tidspunkt en gang i uka som utdanningen krever. Andre fikk ad-hoc veiledning underveis. Det var store variasjoner i hvor gode veilederne var og hvor godt kjent de var med praksisdokument og studieplan.

Det kunne være et problem at veileder var/ble sykmeldt, eller at andre ansatte på praksisplassen ikke visste at studenten kom.

Praksisplassen som læringsarena

Studentene mener at praksis er viktig. Noen forstår teori bedre i løpet av praksisperioden; det er i praksis de lærer. I direkte brukerrettet praksis ser studentene sammenhengen mellom praksis og teori, og praksis må og bør fremdeles være en sentral del av utdanningen.

Møte med praksisfeltet

I september 2014 ble det avholdt et arbeidsseminar med representanter fra praksisfeltet og lærere ved vernepleierutdanninga. Hovedvekten av de eksterne deltakerne var praksisveiledere som hadde erfaring i å ha vernepleierstudenter i praksis. I løpet av dagen var det gruppearbeid hvor deltakerne snakket om praksisperiodene, erfaringer med å ha studenter i praksis, og studentenes læringssituasjon i praksisperiodene. Gruppene fikk diskutere på relativt fritt grunnlag, noe som gjør at mange tema ble tatt fram. Ut fra referatene fra gruppearbeidet har vi plukket ut det som flere av gruppene har nevnt og som de ser på som utfordringer.

Samarbeid høgskole praksisplass

Flere beskrev at det virket som om det var stor avstand mellom høgskolen og praksisplassen. Praksisplassen savnet informasjon fra høgskolen både om tidspunkt og antall studenter. Utfordringen ligger i at avtale om praksisplass gjøres på et annet nivå både i høgskolen og i kommune/helseforetak. HiNT og kommunene/helseforetaket inngår en rammeavtale hvor det fremgår antall praksisplasser som tilbys. I oversikten over praksisplasser som utdanningen tilbys står kontaktpersoner ved de forskjellige enhetene/avdelingene oppført. Disse navnene

er ikke alltid oppdatert, da HiNT ikke får melding når kontaktpersoner endres. Resultatet kan da bli at informasjon fra høgskolen sendes til feil person. Det kan også være at kontaktpersoner i kommune/helseforetak ikke informerer innad om at studenter kommer i praksis. Konsekvensen blir at studentene får en dårlig oppstart og praksisplassen blir dårlig forberedt.

Manglende ressurser til å gi veiledning var også et tema som ble tatt fram. Faste avtaler direkte mellom praksisplass og utdanning med faste samarbeidspartnere var et ønske, og flere praksisplasser ønsket faste skolekontakter. Flere grupper kom frem til behov for en godkjenningsordning for å være praksisarena slik som det er på lærerutdanningen.

Flere av gruppene har også beskrevet behov for tettere kontakt med høgskolen i forbindelse med praksisperiodene. Dette går ikke på mer kontakt mens studentene er der, men i større grad kontakt før studentene kommer vedrørende dette med forberedelse, diskusjon rundt praksis som læringsarena, hva praksis bør legge vekt på, skikkethetsvurderinger osv. I slike treff burde det bli lagt vekt på dialog og ikke så mye informasjon fra den ene til den andre.

Praksisfeltet etterlyste også det å bli brukt mer inn i undervisningen på høgskolen, og det kom fram ønske om hospiteringsordninger begge veier.

Flere så det som en fordel at de hadde flere studenter samtidig. Dette gir større mulighet til refleksjon, veiledning osv. Gjerne at flere studenter som har samme «arbeidsgiver» kunne møtes til felles samling i løpet av praksisperioden for informasjonsutveksling og ikke minst presentasjon av de ulike praksisplassene/arbeidsoppgavene.

Det ble uttrykt behov for at tema «arbeidsplassen som læringsarena» ble satt opp som tema for hele praksisplassen; ikke bare veilederen. Hele praksisplassen må utvikle forståelse og ta ansvar for at lærings situasjonen skal bli optimal.

Studenter som ressurs

Praksisfeltet ser på studenter som en stor ressurs i praksis. Det ligger et stort potensiale i å utnytte denne ressursen bedre. Her kom det frem forslag om at studentenes skriftlige oppgaver i praksis i større grad burde utformes slik at de også ble til nytte for den enkelte praksisplass. Det burde også være større anledning til å bestille studenter til konkrete arbeidsoppgaver i praksis hvor hensikten var en kobling mellom teori og praksis; her ble internundervisning nevnt.

Bacheloroppgaver var et annet område som ble nevnt. Flere var inne på muligheten for en tettere kobling mellom bacheloroppgavene og praksisfeltets behov for utvikling.

I forbindelse med praksisperiodene var det viktig at studentene var kjent for praksisplassen. Dette kunne gå på spesielle ønsker i forbindelse med læringsutbytte, tidligere arbeidserfaringer osv. Et system med at studentene presenterte seg i god tid før praksis kunne være med på å sikre at praksisplassen var godt forberedt.

Det burde være et krav at studentene hadde forberedt seg på hva slags praksisplass de kom til; at de hadde et minimum av kunnskap om praksisplassens ansvarsoppgaver, arbeidsmetoder og målgruppe.

Bacheloroppgave og andre skriftlige oppgaver i praksis

I løpet av prosessen kom det fram ulike former for kobling mellom de produktene studentene lager på skolen og behov for fagutvikling i praksisfeltet. På møtet med praksisveiledere kom det fram forslag om mer praksisrelaterte bacheloroppgaver. Representantene fra praksis mente det var stort behov for å ha fokus på fagutvikling i praksis, og at koblingen mellom praksis og bacheloroppgave kunne være et ledd i dette. Videre ble det trukket fram at i stedet for skriftlige arbeid til skolen kunne dette erstattes med at studentene kunne «bringe inn» teoretisk kunnskap til praksisplassen. En av praksisperiodene kunne også være egnet for det representanter fra praksisfeltet kalte «tidsbegrensede prosjekter», men i denne sammenhengen er det viktig at slike prosjekter ikke skaper forventninger i bruker/pasientgruppa slik at eventuell aktivitet forsvinner ut sammen med studentene. I flere av gruppene kom det fram at for mange mappearbeid i praksisperioden gjør at studentene blir mer opptatt av det skriftlige arbeidet enn selve praksisgjennomføringen, men også at skriftlig arbeid tydeliggjør sammenhengen mellom teori og praksis. Det er viktig at det skriftlige arbeidet har god relevans til praksisplassens faglige ståsted.

Utarbeidelse og utprøving av praksisplassbeskrivelse

En av utfordringene som både praksisfeltet og studentene kom fram med var de generelle læringsutbyttene i praksisdokumentet, mangel på spesifikk fagkunnskap som angår den spesifikke praksisplassen, kontaktinformasjon og generell informasjon om praksisplassen før studentene gikk ut i praksis.

Som et tiltak for å imøtekomme disse utfordringene bestemte prosjektlederne å utfordre et gitt antall praksisplasser med å utforme egen praksisplassbeskrivelse.

Det ble plukket ut praksisplasser fra alle 3 praksisperioder og de fikk følgende stikkord for utforming av praksisplassbeskrivelsen:

Navn på praksisplass

Kort beskrivelse av praksisplassen og hvilken type praksis det er; avlastningsbolig, rehabiliteringsavdeling, skole, hvor mange som jobber der, arbeidstid osv.

Målgruppen til tiltaket

Hvor mange bor der, hvilken målgruppe

Presentasjon av faglige hovedområder

Målsettingen til virksomheten. Hva gjør dere som jobber der, hva er hovedoppgavene, har dere arbeidsmetode; hvilken i så fall, IP, miljøarbeid, omsorg osv.

Praksisplassens navn som læringsarena for studenter

Hvilke områder er denne praksisplassen en god læringsarena for (studentens mulige læringsutbytte).

Oppfølging og veiledning

Kort beskrivelse av hvordan veiledning og oppfølging fra praksisplassen blir gjennomført

Forslag til aktuell litteratur/teoretisk forkunnskap

Kontaktinformasjon

Det var veiledere eller ledere på praksisplassen som fikk tilsendt denne stikkordslista/malen for praksisplassbeskrivelse. De fylte denne ut, og prosjektlederne delte den ut til de studentene som skulle ut i praksis på den aktuelle praksisplass i god tid før praksisperioden startet.

Skolekontakten til den enkelte student fikk også et eksemplar av dokumentet som de hadde med seg ut på praksisbesøket. I samtalen med veileder og student skulle skolekontakten undersøke om dokumentet var kjent, ble brukt av studenten og hvilken nytte det hadde.

Følgende temaer ble diskutert/belyst:

- Bruk av praksisplassbeskrivelse
- Læringsutbytter
- Samhandling mellom student og praksisplass
- Samarbeid mellom høyskole og praksisplass
- Kontrakt

Oppsummering av samtale med studenter og veiledere våren 2015

Vi har gjort en sammenfatning av de samtalene skolekontaktene hadde med studenter og veiledere våren 2015. Vi har valgt å forholde oss til de temaene som ble belyst, og bruker disse som overskrifter.

Bruk av praksisplassbeskrivelser

Alle studentene hadde lest igjennom praksisplassbeskrivelsen før de dro i praksis. Det var flest positive tilbakemeldinger på at beskrivelsene var informative, og noen studenter brukte forslag til læringsutbytter for utforming av egne læringsmål.

Blant veilederne var det mer variert. De fleste veilederne hadde ikke sett den før, selv om det var arbeidsplassen selv som hadde utformet den. Når de fikk se den var de positive til en slik beskrivelse.

Noen studenter brukte praksisplassens anbefalte litteratur som forberedelse til praksis. De aller fleste ville anbefale en slik praksisplassbeskrivelse for alle praksisplasser, men det er viktig at den blir gjort kjent i miljøet. Det er også viktig å revidere dokumentet en gang i året, før det blir formidlet til studentene. Dette kom til syne ved at flere av veilederne hadde forslag til endringer på flere punkter i praksisplassbeskrivelsen.

Læringsutbytter

Det var stor variasjon i hvor god kjennskap veilederne hadde til læringsutbytter for praksis. Undersøkelsen viste også stort sprik i hva den enkelte veileder la i begrepet læringsutbytte og hvordan disse skulle benyttes for utformingen av praksisperioden. Noen mente at arbeidsoppgavene i praksis måtte styre læringsutbytter mens andre mente at studentens faglige ståsted var det som skulle danne grunnlaget.

Samhandling mellom student og praksisplass

Alle meldte om god samhandling mellom student og praksisplass. Grad av organisert veiledning varierte i stor grad, alt fra veiledning i gruppe til fastsatt tid hver uke til ad-hoc veiledning underveis i praksisperioden. Noen rapporterte om vansker med å gjennomføre veiledningen fordi arbeidsgiver ikke hadde satt av ressurser til dette.

Alle studentene hadde tatt kontakt med praksisplassen før praksisstart. De fleste hadde kun spurt om oppmøtetidspunkt, mens noen hadde fysisk vært tilstede på praksisplassen og snakket med veileder.

Når det gjelder forkunnskaper kom det fram mange eksempler på at studenten burde være mer klar på den litteratur og de dokumenter som er sentrale for den enkelte praksisplass.

Samarbeid mellom høgskole og praksisplass

De fleste opplevde praksisbesøk som nyttig. Når det gjelder kontakt utover dette mente flere at det var viktig med veiledersamling. Disse bør være et sted for faglig påfyll i tillegg til tema rundt praksis som læringsarena.

Når det gjelder hospitering er det noen som kan være interessert i dette, men de fleste var opptatt av kurstilbud og faglig påfyll for egen del.

Kontrakt

De fleste var positiv innstilt til å ta imot studenter. Flere mente at en kontrakt mellom den enkelte praksisplass og høgskolen kunne være en fordel fremfor den mer overordnede kontrakten som foreligger nå. I en slik kontrakt ville det være enklere å avklare forventninger og ansvar som ligger til det å skulle ta imot studenter.

Diskusjoner på lærermøte i forbindelse med praksis

Under arbeidet med ny studieplan har vi hatt flere diskusjoner rundt praksis. Det er bl.a. avholdt et arbeidsseminar med ansatte på vernepleierutdanningen hvor praksisdokumentene ble gjennomgått. Her kom det frem at vi bør tydeliggjøre innholdet i praksisdokumentet bedre, slik at den viktigste informasjonen kommer tidligere i dokumentet. Vi må ellers skille mellom virkemidler (hensikt) og mål (læringsutbytter). Praksisplassbeskrivelser er presentert for kollegaer, og tilbakemeldingen er entydig på at beskrivelsene gir nyttig info om hva praksisplassene mener er deres læringstilbud og arena. Dette er viktig å ha med seg når vi skal jobbe videre med ny studieplan, og nye emneplaner for praksis.

TPS er tenkt å ha en sentral rolle i praksisstudiene. I diskusjonen vedrørende de ulike praksisemnene ble dette drøftet, men vi har ikke referert denne drøftingen her. Hovedårsaken er at vi vil måtte samarbeide med de andre utdanningene, og avventer innspill fra ledelsen om dette. Det er ventet en ny rapport fra UHR på innhold og form for praksisstudier innen helse- og sosialfagsstudiene. Denne rapporten vil bl.a. omhandle TPS, omfang og innhold i den enkelte utdanning m.m.

Hvilken hensikt praksis har for studentene

Her blir det bl.a. vektlagt at vi må ha flere praksisperioder med ulikt innhold, slik at studentene blir kjent med seg selv på nye måter i forskjellige kontekster. Sammen med flere veiledere i praksis skal vi diskutere studentens skikkethet, og flere praksisperioder gir flere arenaer for å diskutere om og med studenten vedrørende skikkethet. I rammeplanen for vernepleierutdanningen står det også klart at vernepleierstudenter skal ha tilgang til et bredt praksisfelt. Praksis skal være en arena for å lære seg å samhandle med andre, ha etiske refleksjoner, lære seg å være kritisk, og i møte med reelle personer gjennomføre fra idé til handling.

Hva kjennetegner gode praksisplasser

Når det gjelder kriterier og indikatorer som kjennetegner kvalitet og relevans i praksisstudiene så nevnes først og fremst at praksisplassen må ønske å ha student i praksis. Videre at studenten blir sett på som ressurs, og at praksisplassen ønsker å dele sin kunnskap og sine ferdigheter. Praksisplassen bør være en utviklingsvillig organisasjon, ha en tydelig teoretisk plattform, og være bevisst eget faglige ståsted. Veileder må selv ønske å være veileder, og tilrettelegge for gode dialoger med faglige diskusjoner i skjermede miljøer.

Forslag til praksisemner i ny studieplan

I diskusjoner på lærermøter og i forbindelse med planlegging av ny studieplan ble organiseringen av praksis tatt med som en naturlig del. Ut fra de diskusjonene som foregikk ble følgende lagt til grunn for de tre praksisperiodene:

Første studieår

I første studieår ble det foreslått at praksisemnet VPL 151 skulle være rettet inn mot kunnskap om velferdsstatens oppbygging, organisering av helse- og omsorgstjenestene med vekt på kommunal tjenesteyting, og konkret helse- og omsorgstjeneste til brukere. VPL 151 skulle således være en praksis hvor studentene både får kunnskap og erfaring i å gi helse- og omsorgstjenester (ivaretagelse av rammeplanenes krav inkl medikamenthåndtering) og generell kunnskap og oversikt over kommunens helse- og omsorgstilbud til befolkningen. Direkte brukerrettet praksis i 8 uker er foreslått lagt til slutten av vårsemestret første studieår.

Det er bestemt at praksisemnet første studieår skal hete **VPL 151 Kommunale helse- og omsorgstjenester**. Emnet skal være 17 studiepoeng, hvor 12 stp. (8 uker) sent i vårsemesteret er direkte brukerrettet praksis i kommunal helse- og omsorgstjeneste, og 5 stp. er ferdighetstrening. I og med at vi har valgt å legge en stor del av helsefagkunnskapen til første studieår er det helse- og omsorgstjenestene som står i fokus i dette emnet. I rammeplanen står det at: *Praksisstudiene skal knyttes til alle hovedemnene, og en av praksisperiodene skal være organisert slik at studentene tilegner seg nødvendig helsefaglig kompetanse og ferdigheter i medikamenthåndtering.*

Andre studieår

Diskusjonen rundt praksisemnet andre studieår har utviklet seg underveis i prosessen. I andre studieår ble det først foreslått at praksisemnet VPL 251 skulle vies til begrepene helsefremming, aktivitet og rehabilitering, hvor målsettingen var at studentene skulle se hvordan de ulike fagene/teoretiske emnene kan benyttes i praksis. Diskusjonen her var at praksisplassen i stor grad kunne variere når det gjelder type og faglig innretning. Hovedsaken var at praksisplassen har virksomheten sin innenfor områder som helsefremming (folkehelsekoordinator, frisklivsenter osv), aktivitet (vekstbedrifter, Teater non-STOP, kultursektoren, dagsenter osv) rehabilitering (rehabiliteringsinstitusjoner osv). I tillegg ville alle praksisplasser som har fokus på forebygging kunne brukes. Direkte brukerrettet praksis i 12 uker var foreslått lagt til slutten av vårsemestret andre studieår. Det ble også drøftet annen form for organisering; delt praksis. I delt praksis gikk diskusjonen ut på at deler av praksisen skulle skje på full tid mens resterende del kunne trekkes over tid en til to dager i uka. Under arbeidet og diskusjoner har man kommet frem til at miljøarbeid må få en mer sentral plass i dette praksisemnet. Hovedargumentet ligger i at emne 211 skal omhandle utviklingspsykologi, pedagogikk og at emne 221 skal omhandle miljøarbeid og helsefremming. Slik som praksisemnet VPL 251 fremstår i ny studieplan ligger følgende føringer til grunn:

Praksisemnet andre studieår er under utarbeidelse, og har fått navnet **VPL 251 Miljøarbeid, deltakelse og helsefremming**. Forslaget som nå foreligger er at det skal være 23 studiepoeng, hvor 18 stp. (12 uker) sent i vårsemesteret er direkte brukerrettet praksis, og 5 stp. er ferdighetstrening. I dette emnet skal studenten ha et spesielt fokus på miljøarbeid, deltakelse

og helsefremming. Øvelse i å tilrettelegge for personer med sammensatte hjelpebehov står sentralt. Studenten skal se på sider ved utøvelsen av tjenester der hvor brukes fysiske, psykiske og sosiale områder ivaretas. Studenten skal gjøre seg kjent med vernepleierens arbeidsmetoder og arbeidsfelt, og områder/rammer som påvirker disse. Brukerens medvirkning skal ha en sentral plass. Praksisplasser som bruker miljøarbeid som metode vil benyttes.

Tredje studieår

Praksisemnet i tredje studieår er det som fremstår som minst ferdig. I løpet av diskusjonen har det vært oppe at emnet VPL 351 skal være vernepleierfaglig fordypning konsentrert rundt miljøarbeid. Her kunne praksisplasser som bruker miljøarbeid som metode benyttes. Som et alternativ til dette kunne man også se VPL 351 i kobling opp mot fagutvikling i sammenheng med bacheloroppgave. Direkte brukerrettet praksis i 12 uker var foreslått lagt til starten av vårsemesteret. Miljøarbeidfokus er som tidligere nevnt nå plassert i andre studieår, og slik som praksisemnet VPL 351 fremstår i ny studieplan ligger følgende føringer til grunn:

Praksisemnet tredje studieår er under utarbeidelse, og har fått navnet **VPL 351 Tverrfaglig samarbeid og aktivitet i helse- og sosialfaglig arbeid**. Forslaget som nå foreligger er at det skal være 21 studiepoeng, hvor 18 stp. (12 uker) tidlig i vårsemesteret er direkte brukerrettet praksis, og 3 stp. er ferdighetstrening. Fokus i emnet vil være tverrfaglig samarbeid og aktivitet i helse- og sosialfaglig arbeid, knyttet til vernepleierens yrkesrolle på den aktuelle praksisarenaen. Emnet fokuserer også på vernepleierfaglig arbeidsmodell, og forståelse for egen yrkesrolle, kunnskap i tverrfaglig samarbeid, og formidling og utvikling av egen fagkunnskap står sentralt. Praksisplassens rolle og ansvar for velferdstjenestene til den enkelte bruker eller gruppe, og tjenesteyterens mulighet for å kunne påvirke sosialpolitiske beslutningsprosesser skal belyses.

Som tidligere nevnt er det arbeidet minst med tredjeårs praksisemne. Ved konkretisering av innholdet må kollegagruppen foreta noen diskusjoner.

I praksisemnet for tredje studieår brukes begrepet «vernepleierfaglig arbeidsmodell». Arbeidsmodellen er ikke tatt inn som begrep i praksisemnet andre studieår hvor miljøarbeid er et hovedfokus. Prosjektlederene mener at kollegiegruppen bør ta en diskusjon på forholdet mellom arbeidsmodellen og miljøarbeid.

Det er satt i gang et prøveprosjekt med bachelor «på bestilling» fra praksisfeltet, hvor hovedmålsettingen er at studentene skal fokus på fagutvikling i praksis. Konsekvensene fra dette prøveprosjektet vil få stor betydning for videre utarbeidelse av tredje studieår.

Under utarbeidelse av de nye praksisemnene vil vi anbefale at lærerkollegiet ser på innholdet i praksisemnene, hvordan de henger sammen og ivaretar faglig progresjon.

Det vil også være viktig å gjennomføre en evaluering av gjennomført praksis med hensyn til relevans, sammenheng med teoriemnene, og kvalitet på praksisplass. Denne evalueringen må omfatte både studenter og praksisveiledere.

Del 3

Prosjektledernes oppsummering og anbefalinger til videre arbeid

I vårt arbeid har vi ikke lagt vekt på TPS (tverrprofesjonell samarbeidslæring). Begrunnelsen er at avdeling for helsefag har satt ned flere arbeidsgrupper som jobber med dette.

Arbeidsgruppene er satt sammen av representanter fra alle tre bachelorutdanning ved HiNT, og har overlevert sine forslag vedrørende TPS til ledelsen. Vi regner med at når forslagene fra de ulike arbeidsgruppene blir implementert i utdanningene vil området TPS være ivaretatt. Vi vil videre i arbeidsnotatet beskrive utfordringsområder det må jobbes med i utdanningen. I vedlegg 2 fremmer vi forslag om 13 konkrete punkter som vi mener vil føre til økt grad av kvalitetssikring og utvikling av praksisfeltet som læringsarena.

Samarbeidsformer mellom utdanning og praksisarena

Alt for ofte hender det at praksisplassene er uforberedt på at studenter kommer i praksis. Vi foreslår derfor at i tillegg til den generelle samarbeidsavtalen inngås det en fast avtale mellom den enkelte praksisplass og høgskolen der det opprettes faste samarbeidspartnere både fra praksisplassens side og skolen. Vi foreslår at vi prøver ut dette med tre til fire kommuner neste studieår, hvor det blir faste kontaktpersoner fra begge parter og disse får i oppgave å utforme et forslag til kontrakt mellom partene. Her må vi avklare hvem som gjør dette; studieleder, emneansvarlig for praksisemnene, evt. praksisansvarlig i administrasjonen. Videre må dette avklares opp mot HiNTs administrative system.

Vi gjeninnfører ordningen med veiledersamling. Denne samlingen skal i hovedsak dreie seg om spørsmål og områder som gjelder praksisgjennomføring. Aktuelle tema kan være skikkethetsvurdering, veiledning, læringsmål, praksis som læringsarena osv. I tillegg blir alle praksisveiledere innbudt til å delta på fagdage som vernepleierutdanningen har som tradisjon å avholde hvert år.

På bakgrunn av tilbakemeldinger fra praksisfeltet og pedagogisk anbefaler vi at det tilstrebes at studenter har praksis i par. Dette kan være med på å bedre veiledningssituasjonen, og studentene kan diskutere og reflektere seg imellom sett i forhold til læringsutbytter, etiske utfordringer osv. Dette kan etter vår vurdering føre til at praksis blir en tydeligere læringsarena.

Praksisplassbeskrivelser som tydeliggjør praksisplassens rammer og faglige ståsted

Ordningen med praksisplassbeskrivelse ble jevnt over godt mottatt både av studenter og praksisveiledere. Vi foreslår at denne ordningen utvides til å gjelde alle praksisplasser som vernepleierutdanninga bruker. Utformingen av praksisplassbeskrivelsen er praksisplassens eget ansvar, men utdanningen står ansvarlig for at studentene får tilgang til den.

For at praksisplassbeskrivelsen skal bli et nyttig arbeidsredskap bør en kvalitetssikre punktene om faglig profil, litteratur og læringsutbytter. Studentene bør i sitt arbeid med egne læringsmål beskrive hvordan de har forholdt seg til praksisplassbeskrivelsen, spesielt til punktene om faglig profil, læringsmål og forslag til litteratur. Ansvar for at alle praksisplasser skriver/reviderer praksisplassbeskrivelser legges til emneansvarlig. Rutiner for dette arbeidet må utarbeides.

Sammenheng mellom emneplan for praksis og den teoretiske delen av utdanningen

Tidligere hadde vi et felles praksisdokument for alle tre praksisemner hvor bl.a. læringsutbytter fremkom, og studentene valgte selv hvilke læringsutbytter de arbeidet med avhengig av tildelt praksisplass sine rammer, studentens egne læringsbehov, og skolens læringsutbytter for praksis. Vi vil i ny studieplan lage nye emneplaner for hvert praksisemne, hvor vi skal skille mellom virkemidler (hensikt) og mål (læringsutbytter). I emneplanene vil læringsutbytter og fokus for det respektive praksisemne komme fram, og disse må bygge på teoriemner knyttet til praksisemnene.

Når det gjelder den teoretiske delen av utdanningen mener vi at man i planlegging av undervisning trekker inn praksisplassbeskrivelser. Her vil det være viktig å vurdere deres beskrivelse av teori, arbeidsmetoder osv.; altså deres faglige fokus. Ved å bruke eksempler fra praksisplassbeskrivelsene kan dette bidra til a) en tettere kobling mellom teori og praksis, og b) hvis man bruker forelesere fra praksisfeltet vil man også oppnå en tettere kobling mellom teori og praksis, og en mer praksisnær undervisning. Ansvaret for denne koblingen legges til emneansvarlig for det aktuelle emnet.

Når det gjelder teori bør det i tillegg til skolens valgte pensum være slik at studentene selv har valgfri litteratur/pensum i praksisemnet, relatert til den praksisplassen de skal gjennomføre praksisen på. Dette for å sikre tettere kobling mellom teori og praksis.

Vi foreslår som tidligere nevnt å inngå faste samarbeidskontrakter med praksisplasser. Praksisplassbeskrivelser skal brukes aktivt både i studentenes forberedelser til praksis og i kobling mellom praksisplassbeskrivelser og den teoretiske undervisningen. Samlet vil dette bidra til å utforme en utdanning som imøtekommer fremtidens kompetansebehov.

Sammenhengen mellom praksisrelatert undervisning og praksis

Studentenes praksisrelaterte undervisning (øvingsavdeling, ferdighetstrening, praktiske øvelser etc) vil foregå i bolker i god tid før brukerrettet praksis starter. Innholdet vil måtte speile både utdanningens krav med utgangspunkt i rammeplanen, og samtidig praksisfeltets tema/fokus fortalt oss bl.a. via praksisplassbeskrivelsene.

I ny studieplan for vernepleierutdanninga må det gå tydelig fram hva som er praksisrelatert undervisning. Jfr rammeplanen for vernepleierutdanningen kreves det obligatorisk oppmøte med maks 10 % fravær. Det må utarbeides rutiner som kvalitetssikrer dette.

Organisering av praksisperiodene

Vernepleierutdanningen har etablert ny studieplan, og i denne ligger også endringer i praksisemnene. Ved implementering av ny studieplan mener vi det er viktig med en løpende evaluering etter innføring av nye praksisperioder. Vi må se på om endringene står i forhold til intensjonen i den nye studieplanen; både faglig, tematisk og tidsmessig.

Studentenes forberedelse til praksis

I god tid før praksisperioden starter vil studentene få tilgang til praksisplassbeskrivelse for studentens praksisplass hvor nettopp praksisplassens rammer, faglige profil og

læringsutbytter fremgår. Studenten vil dermed bli i stand til å forberede seg godt til praksisen starter, og til å starte arbeidet med egne læringsmål.

I sine evalueringer gjennom flere år har førsteårsstudentene fremhevet den positive betydningen av å ha en «bli-kjent-uke» på praksisplassen, som også av praksisfeltet ble beskrevet som nyttig. «Bli-kjent-uken» foregikk tidlig på høsten, og hovedpraksisen var etter jul. Studentene fremhevet at koblingen med teori ble lettere etter å ha hatt denne «bli-kjent-uken»; det ble lettere å forstå vernepleieryrket, det ble lettere å lage egne læringsmål, og det ble lettere å fortsette i hovedpraksis etter jul. Praksisfeltet fremhevet at det var positivt at de kjente studentene før hovedpraksis startet.

De positive tilbakemeldingene på «bli-kjent-uken» bør ivaretas. Dette kan kanskje organiseres på en annen måte, f.eks. med besøk på praksisplassen i en eller to dager i god tid før hovedpraksis starter. Dette foreslår vi legges som et arbeidskrav i forbindelse med utforming av utkast til læringsmål.

Bacheloroppgave og andre skriftlige oppgaver i praksis

Prosjektlederne vil bemerke at flere av informantene kom inn på at det kan virke forstyrrende for studentene å ha mange skriftlige arbeidsoppgaver i praksis. Det kom også fram synspunkter om at eventuelle skriftlige arbeidsoppgaver i større grad burde ha sin relevans til praksisplassen og også komme denne til nytte. Ut fra dette anbefaler vi at skolen tilstreber at skriftlige arbeider i praksis blir begrenset, og at når man velger å bruke skriftlige arbeid utformer disse på en slik måte at praksisplassen kan ha nytte av det materialet studenten produserer.

Vi mener at en med fordel kan knytte den siste praksisperioden og studentens arbeid med bacheloroppgaven tettere sammen. Målsettingen er å styrke studentens ferdigheter i endring og fagutvikling basert på praksisnære problemstillinger. Praksisperioden kan gjennomføres på ulike måter; enten knyttet til etablerte utviklingsprosjekter, konkrete bestillinger fra praksisfeltet eller i forskningsprosjekter i samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og praksisfeltet. Vi anbefaler at modellen vedrørende samhandling praksisfelt og bacheloroppgave utprøves i de to siste periodene vi har studenter inne etter gammel studieplan. En utprøving vil skaffe utdanningen viktig erfaring om dette er en mulig vei å gå med hensyn til fokus og organisering av siste praksisperiode.

To forslag til nye utviklingsprosjekt

I vedlegg 2 foreslår vi 13 mål for å følge opp vårt prosjekt. De fleste målene vil ha en karakter av kvalitetssikring eller utarbeidelse av rutiner i forbindelse med praksisemnene. Dette omhandler både samhandling med praksisfeltet og innad i utdanningen. Ved siden av dette har vi forslag om to «større» utviklingsprosjekt, hvor det ene allerede er igangsatt.

Bacheloroppgave på bestilling fra praksisfeltet

Det er allerede satt i gang et prøveprosjekt hvor studentenes bacheloroppgave knyttes tettere opp mot fagutvikling i praksis. Målsettingen er at bachelorstudenter i sitt arbeid med bacheloroppgaven skal bidra til å utrede/belyse/kartlegge utfordringer som praksisfeltet etterspør, eller gjøre selvstendig arbeid innenfor de forsknings- eller utviklingsprosjektene ansatte ved utdanningen er i gang med. Vi mener at dette prosjektet bør prioriteres i de to siste årene med gammel studieplan. Målsettingen bør være at konsekvensene kan innarbeides i ny studieplan fra høsten 2017.

Utvikling av forpliktende samarbeidsavtaler mellom utdanningen og praksisplassen

Vi foreslår at det settes i gang et utviklingsprosjekt hvor målet er å lage forpliktende samarbeidsavtaler mellom et utvalg av praksisplasser og vernepleierutdanningen. En slik avtale skal være mer omfattende og konkret enn den samarbeidsavtalen som HiNT i dag har med kommuner/helseforetak. Avtalene skal forplikte både høgskolen og praksisplassen, og bør omfatte følgende områder:

- forskning og fagutvikling
- personalutveksling og hospitering
- fag- og studieplanutvikling
- kurs
- deltakelse på undervisning

Det er viktig at et slikt arbeid klargjør administrasjonen og fag sitt ansvar. Studieleder og emneansvarlig for praksis vil ha en sentral rolle i dette arbeidet.

Vedlegg 1 Innhold i praksisplassbeskrivelse - mal

Navn på praksisplass

Kort beskrivelse av praksisplassen og hvilken type praksis det er; avlastningsbolig, rehabiliteringsavdeling, skole, hvor mange som jobber der, arbeidstid osv.

Målgruppen til tiltaket

Hvor mange bor der, hvilken målgruppe.

Presentasjon av faglige hovedområder

Målsettingen til virksomheten. Hva gjør dere som jobber der, hva er hovedoppgavene, har dere arbeidsmetode; hvilken i så fall, IP, miljøarbeid, omsorg osv.

(Praksisplassens navn) som læringsarena for studenter

.....er en god læringsarena for studenter som:

Hvilke områder er denne praksisplassen en god læringsarena for (studentens mulige læringsutbytte).

Oppfølging og veiledning

Kort beskrivelse av hvordan veiledning og oppfølging fra praksisplassen blir gjennomført.

Forslag til aktuell litteratur/teoretisk forkunnskap

Kontaktinformasjon

Navn:

Adresse:

Tlf:

e-post:

Vedlegg 2 Forslag til mål, tiltak og ansvarsfordeling for videre jobbing

Nr	Mål	Tiltak	Ansvarlig	Tidsfrist
Forslag 1 og 2 er omfattende, og vi foreslår at disse etableres som nye utviklingsprosjekt.				
1	Utvikle nye samarbeidsformer vedrørende læring, samarbeid og utvikling, hvor både praksisplassens og utdanningsinstitusjonenes forpliktelser kommer tydelig fram.	Sette i gang en forsøksordning med faste samarbeidsavtaler mellom utvalgte praksisplasser og vernepleierutdanningen studieåret 2016-17.	Studieleder, praksisansvarlig administrasjonen, emneansvarlig praksis	
2	Studentene må få økt kunnskap og erfaring om kunnskapsutvikling i praksis.	Knytte siste praksisperiode og bachelor tettere sammen. Prøve ut modell for «bacheloroppgave på bestilling» studieåret 2015/16 og 2016/17.	Anita/Oddbjørn evt. andre bachelorveiledere	
Forslag 3 - 7 omhandler rutiner og tiltak som inkluderer direkte samhandling med praksisfeltet. Disse må følges opp uavhengig av om forslag til nye utviklingsprosjekt kommer i gang eller ikke.				
3	Sikre løpende evaluering etter innføring av nye praksisperioder.	Etter første gangs gjennomføring må de nye praksisperiodene evalueres i forhold til om endringen har ført til de mål vi har satt oss.	Studieleder	
4	Alle praksisplasser vernepleierutdanningen benytter skal utarbeide praksisplassbeskrivelse.	Utarbeide rutiner for dette.	Emneansvarlig praksis	
5	Bidra til kompetanseheving i praksisfeltet.	Gjensidig hospitering. Invitere praksisveiledere til fagdager.	Studieleder Studieleder	
6	At flere studenter er på samme praksisplass, da dette øker læringsutbytte,	Når det blir sendt henvendelse til kommuner og helseforetak om	Emneansvarlig praksis, praksisansvarlig i	

	gir bedre organisering av veiledning og gir økt mulighet til refleksjon.	praksisplasser; be om praksisplasser som tar imot studenter i par. Motivere praksisplasser til å ta imot flere studenter samtidig. Prioritere praksisplasser som tar imot 2 eller flere studenter.	administrasjonen og studieleder	
7	Praksisplassbeskrivelser må revideres årlig.	Utarbeide rutiner for dette.	Emneansvarlig praksis	
Forslag 8 – 13 er områder som først og fremst er rutiner og arbeidsoppgaver som må følges opp internt i utdanningen.				
8	Sikre sammenheng og faglig progresjon jfr de nye praksisemnene.	De nye praksisemnene må gås igjennom av lærerkollegiet, og faglige diskusjoner gjennomføres på lærermøte i forhold til praksisperiodenes sammenheng og faglig innhold.	Studieleder	
9	Sikre at læringsutbytter/fokus i nye emnebeskrivelser for praksis bygger på teoriemner tilknyttet praksisemnet.	I planlegging av praksisemnene må læringsutbytter ta utgangspunkt i teoriemner som har sammenheng med aktuelt praksisemne.	Emneansvarlig praksis i samarbeid med lærerkolleger	Ift tidsfrist for godkjenning av emnebeskrivelser.
10	Tettere kobling mellom undervisning og praksis.	I planlegging av undervisning må emneansvarlig trekke inn praksisplassbeskrivelser og deres faglige fokus. Innhold i praksisrelatert undervisning må speile utdanningens krav og praksisfeltets fokus. I praksisplassbeskrivelsen skal det være forslag til litteratur relatert til praksisplass. Studenten velger med bakgrunn i tildelt praksisplass egen litteratur i praksisemnet.	Emneansvarlige	Ift tidsfrist for ferdigstilling av emneplan.

11	Skriftlige arbeid tilknyttet praksis må utformes slik at praksisplassen har nytte av dem.	Utarbeide rutiner som bidrar til at praksisfeltet deltar i utviklingen av innhold og form for skriftlige arbeider. Viktig å avklare hvordan dette skal gjøres særlig med hensyn til måten å godkjenne arbeidet på.		
12	Sikre deltakelse i obligatorisk praksisrelatert undervisning.	Må utvikle rutiner som kvalitetssikrer obligatorisk oppmøte i praksisrelatert undervisning.	Emneansvarlig praksis i samarbeid med administrasjonen	
13	Studentene skal møte godt forberedt til praksis.	Videreføre ordning med «bli-kjent-uke» før hovedpraksis. Innføre et arbeidskrav i forbindelse med utkast til egne læringsmål. Lage rutiner for at studenter får tilgang til praksisplassbeskrivelser i god tid før praksis starter.	Studieleder og lærerkolleger Emneansvarlig praksis	